

Egidio Viganó, PANNA MÁRIA OBNOVUJE DON BOSCOVU SALEZIÁNSKU RODINU, na sviatok Zvestovania 1978 (SAMIZDAT, PREKLAD ASI J. IZAKOVIČ)

Najdrahší

s radosťou a nádejou vás pozdravujem a rád by som sa s vami bratsky podelil o niektoré myšlienky, ktoré mám na srdci.

Každý z nás zvykne uvažovať o osobných cirkevných a saleziánskych udalostiach svojho života. A tak pokorne napodobňuje Pannu Máriu v tom, ako ona vedela starostlivo zachovávať a prehlbovať v srdci spomienky na významné udalosti svojho povolania.

Božia prozreteľnosť zasiahla do môjho života tým, že som bol zvolený za Rektora spoločnosti. Teraz si už navykám na vedomie veľkej zodpovednosti, spojenej s touto „službou rodine“, ktorá vyžaduje opravdivé duchovné otcovstvo v hlbokom súlade s don Boscom. Šťastie, že si v dome vieme podať aj pomocnú ruku.

Pán mi však pomáha precitovať aj krásu a bohatstvo milosti a osobitne materskú pomoc Panny Márie, ktorá sprevádza túto službu a teším sa, že sa môžem spojiť s vami, s každým z vás a s každou komunitou, aby sme spolu uvažovali a vzrastali vo vďačnosti a vo vernosti.

Chcel by som mať jasný a prenikavý štýl don Boscov a takú bezprostrednosť komunikácie, akú mali jeho nástupcovia, ale nech je aspoň úprimnosť a dôkladnosť náhradou za krásu a za jednoduchosť.

Píšem vám vo veľkonočnej oktáve a mám v srdci ešte hlboké a radostné ovzdušie Vzkriesenia: toto je veľký deň, ktorý nám pripravil Pán. V ňom sa nám zjavila najväčšia novota, prekvapujúca, radikálna, ktorá prevýši akúkoľvek sekulárnu predstavu o svete a núti nás preceňovať ľudské hodnoty z ľudsky nemysliteľného hľadiska, ktoré ich relativizuje a prijíma.

Čo všetko musel urobiť Kristus Pán, aby mohli apoštoli pochopiť, čo znamená a čo v skutočnosti prináša jeho vzkriesenie! Ním začalo „nové ľudstvo“: človek sa dostáva k plnosti plánu, ktorý má s ním Boh Otec a dotýka sa pravého cieľa svojej existencie a dosahuje opravdivý rozsah svojej histórie.

Sme uprostred evanjelia, odkiaľ môžeme s prenikavou jasnosťou pochopiť tajomstvo krstu a význam rehoľnej profesie, pravé poslanie cirkvi vo svete a našu saleziánsku úlohu medzi chlapcami a môžeme sa zmocniť celého horizontu či už spásonosného dynamizmu veriacich, či technických, ekonomických, kultúrnych a politických úloh človeka a toho, čo je ich predmetom.

Veľká noc je opravdivým vrcholom, z ktorého vidíme a posudzujeme celú svoju vieru. A ja vás pozývam, aby sme z tejto veľkonočnej výšky a z perspektívy vzkriesenia trochu pouvažovali o našich vzťahoch k Panne Márii, Matke Božej.

Vezmime si Pannu Máriu do svojho domu

21.GK nás vyzýva obnoviť mariánske rozmery nášho povolania.

Zdá sa, že prišiel vhodný čas spoločne zrevidovať svoje myšlienky o Panne Márii a dôkladne preveriť úctu k Pomocnici. Aké sú naše vzťahy k živej osobe Panny Márie? Do akej miery je naša úcta k Panne Márii dnes reálna, ako ju prežívame vo svojom srdci a vo svojej pastoračnej činnosti? Je prehnané tvrdiť, že medzi nami je mariánska úcta na úpadku? Nie je azda naliehavo potrebné vytvoriť nový priestor pre Pannu Máriu v našej rodine?

Keď som na Veľký piatok odpoľudnia počúval pašie podľa sv. Jána, osobitne sa ma dotkol dôraz, aký evanjelista dáva slovám umierajúceho Pána Ježiša, ktorý sa obrátil na svoju matku a vravel: „Žena, hľa tvoj syn!“ A učeníkovi, ktorý stál pri nej, povedal: „Hľa, tvoja matka!“ - a hneď na to dodáva: „a od tej chvíle si ju ten učeník vzal k sebe,“ (Jn 19,26-27).

To je testament a program.

Inštinktívne som myslel na našu kongregáciu a na celú našu saleziánsku rodinu, ktorá by sa mala dnes zamyslieť nad skutočnosťou duchovného materstva Panny Márie a osvojiť si učeníkov vzťah a to jeho rozhodnutie. A povedal som si: áno, musíme si ako program našej obnovy vzájomne opakovať výrok evanjelistu: „Vezmime si Pannu Máriu so svojho domu!“

Tak sa staneme „milovanými učeníkmi“, lebo sa budem lepšie starať o svoje krstné synovstvo a konkrétnejšie pocítim blahodárne účinky materstva Panny Márie.

A spomenul som si na lásku a realizmus, s akým sa don Bosco staral o prítomnosť Panny Márie v dome, ako plánoval a uskutočňoval svoje mnohoraké iniciatívy vždy v dialógu s ňou.

A potom na Veľkonočnú nedeľu sa mi zrazu jasne zjavil hlboko realistický aspekt materskej funkcie Panny Márie v živote cirkvi.

Keď som rozjímal o objektívnom zmysle Kristovho zmŕtvychvstania, nie ako o zázraku Lazárovho vzkriesenia, pri ktorom išlo iba o dočasný návrat do smrteľného života, ale ako o definitívnej premene ľudskej existencie a o plnosti nového života, ktorý víťazí nad zlom a nad smrťou a má účasť na sláve Božej, znova sa mi vynorila postava Panny Márie. Veľkonočná premena vzkriesenia je konkrétny fakt, ktorý sa doteraz uskutočnil iba na dvoch jedincoch ľudského pokolenia: Na Pánu Ježišovi a na Panne Márii.

Oni dvaja z nás prežívajú veľkonočné vzkriesenie ako prvotiny a začiatok obnoveného pokolenia ľudského. Oni sú: „nový muž“ a „nová žena“, druhý Adam a druhá Eva.

A sú nimi nielen ako vzor, ktorý treba nasledovať, alebo ako cieľ, ktorý treba dosiahnuť, ale predovšetkým ako jediný účinný princíp obnovy a života pre všetkých.

Opierame sa o objektívnu skutočnosť

Chcel by som s osobitným dôrazom podčiarknuť, že toto je „fakt“, teda objektívna skutočnosť, ktorá existuje a účinkuje pred našim vedomím a mimo neho. Nie je to „náboženská teória“, alebo náš „zbožný“ spôsob myslenia, ale skutočný vonkajší fakt sám o sebe, mimo nášho subjektívneho myslenia, fakt, ku ktorému pristupujeme s vážnosťou ľudského poznania vedeného vierou.

V základe poznatkov našej viery stojí konkrétna skutočnosť: t.j. Živé osoby a fakty. O jednu z týchto skutočností sa má opierať vzrast prehĺbenia našej mariánskej náuky a výraz našej zbožnosti.

Veriť vo vzkriesenie a teda tvrdiť, že Kristus vystúpil na nebesá a že Panna Mária bola vzatá do neba, neznamená, že žijú na nejakej „vzdialenej planéte“, z ktorej môžu dosiahnuť našu zem nejakou astronautickou cestou. Ale znamená to, že naozaj žijú pre nás, že sú prítomní a činní v našom svete novou veľkonočnou skutočnosťou vzkriesenia.

Panna Mária je teda dnes osoba skutočne živá a činná medzi nami. Jej nanebovzatie, ktorým dosiahla plnú účasť na vzkriesení Kristovom, je fakt viery. O jej všeobecnom materstve svedčí cirkev ako o dennej skutočnosti milosti.

Druhý vatikánsky koncil nás osobitne uisťuje: „Toto(duchovné) materstvo Márie v poriadku milosti trvá neprestajne odvtedy, čo dala pri zvestovaní svoj verný súhlas, v ktorom neochvejne zotrvala pod krížom, až kým sa nezavŕši večná spása všetkých vyvolených. Lebo ani po svojom nanebovzatí neprestala v tomto spasiteľnom poslaní, ale svojím mnohonásobným orodovaním nám naďalej získava dar večného spasenia. 186 S materinskou láskou sa stará o bratov a sestry jej Syna, ktorí ešte putujú a nachádzajú sa v nebezpečenstvách a ťažkostiach, dokiaľ sa nedostanú do blaženej vlasti.“ (LG 62)

Preto sa právom „Preblahoslavená Panna vzýva v Cirkvi ako Orodovnica, Ochrankyňa, Pomocnica a Prostrednica. 187 ... Cirkev bez váhania priznáva Márii toto podriadené poslanie, neprestajne ho skusuje a odporúča láske veriacich, aby sa pod vplyvom tejto materinskej ochrany užšie spájali s jediným Prostredníkom a Vykupiteľom.“ (LG 62)

Keď sa budeme opierať o takýto silne realistický obraz, dodá to naši úvahám osobitnú vážnosť a pevnosť, nepodľahneme povrchným postojom sentimentalizmu.

Žiaľ, možno sa objaví tu a tam nekontrolovaná bujnnosť chorobnej fantázie s prejavmi pochybnej zbožnosti (ktoré sa budú opierať aj o falošné zjavenia!). To odoberá vierohodnosť mariánskej úcte a môže viesť k deformácii tohto vzácneho dedičstva, ktoré dnes znovu objavujeme a ktoré je také drahé nášmu poslaniu a ľudovej zbožnosti.

Chceme nasledovať milovaného učeníka v tom, že si „vzal Máriu do svojho domu“.

Chceme tým vážne prehĺbiť silný realizmus vzkriesenia v hraniciach cirkevnej tradície, podľa konkrétneho štýlu v zhode duchom don Boscovým, takým charakteristickým v jeho úcte k Panne Márii.

Dôvody pre obnovenie našej zbožnosti

Dôvody, ktoré nás majú viesť k obnove úcty Panny Márie Pomocnice v celej saleziánskej rodine, nie sú bezvýznamné.

Pripomeňme si niektoré najdôležitejšie. Pomôžu nám lepšie osvetliť a podložiť našu úlohu.

- Predovšetkým treba brať do úvahy kultúrny zvrät, ktorý vznikol tým, že sa vynorilo nové poznanie ľudských hodnôt. Tento zvrät priviedol v sociálnych zvykoch, v literárnom a umeleckom prejave, v komunikačných prostriedkoch a v citlivosti verejnej mienky celkom nový štýl, ktorý vplýva aj na prejav náboženského presvedčenia.

Toto mohlo vzbudiť nechut' oproti určitým typom náboženského prejavu s prechodnou dezorientáciou v nemalých veciach a vyvolať aj náukové pochybnosti v niektorých ľuďoch. Myslíme tu napr. Na nový kultúrny fakt povýšenia ženy, ktorý iste ovplyvňuje mariánsku úctu.

Pápež nás vyzýva, aby sme „venovali bedlivú pozornosť aj bezpečným a dokázaným výdobytkom ľudských vied“ a tak sa usilovali odstrániť nezrovnalosti medzi obsahom tohto uctievania a dnešnými antropologickými názormi i prenikavo zmenenými psychologicko-sociologickými podmienkami, v ktorých žijú a účinkujú naši súčasníci.“ (MC 34) Toto iste od nás vyžaduje nové úsilie.

- Druhým dôvodom je veľká duchovná a pastoračná udalosť: Druhý vatikánsky koncil.

Ako vieme, hlboko sa dotkol celého cirkevného života a osobitne mariánskeho kultu. Kto si nespomína na živú diskusiu koncilových otcov o tejto veci a z toho vyplývajúce požiadavky obnovy vzhľadom na konkrétny výber?

Mariánska cesta druhého vatikánskeho koncilu sleduje novú krivku, charakterizovanú celkovým tajomstvom cirkvi. Pápežská exhortácia „Mariánsky kult (MC) Pavla Vi. Rozvádza jej direktívne smernice a kladie priamu zodpovednosť aj na rehoľné rodiny (aj na našu), aby „napomáhali opravdivé tvorivé úsilie a zároveň dôkladne preskúmali prejavy úcty a pobožnosti k Panne Márii“ (MC 24) a usilovali sa o takú obnovu, ktorá podľa pápežovho želania má rešpektovať zdravú tradíciu a súčasne aj vychádzať v ústrety oprávneným požiadavkám ľudí dnešnej doby (porov. 40)

Zvlášť Dogmatická konštitúcia o liturgii prispela po Koncile k rozvoju pravého tvorivého kultu. „Rozvoj náboženského uctievania Panny Márie, ktoré je zapojené do jediného prúdu kresťanského kultu, je kvalifikačným prvkom pravej nábožnosti cirkvi“. (MC, úvod)

Teda celý zmysel liturgického pohybu a reformy kresťanského kultu si žiadajú dôslednú revíziu a nový vzrast aj našej mariánskej úcty.

- Okrem toho sme svedkami zaujímavého znovuobjavenia „ľudovej zbožnosti“ ako „teologického pastoračného miesta“, ktoré má konkrétny význam pre reálnu obnovu. V tomto objave dochádza k osobitnému povšimnutiu a k praktickému a úctivému zhodnoteniu „ľudu“ vo vnútri cirkevného spoločenstva, a vnímavejšie sa rozoznáva, i keď zdravo kriticky, jeho „náboženský“ zmysel.

Tieto dve kategórie „ľud“ a „náboženský zmysel“ majú mať zvlášť sympatickú ozvenu v našom saleziánskom povolání.

Charakteristikou ľudovej zbožnosti, spoločnej vo všetkých rozmeroch, je práve mariánska úcta. Musíme ju teda aj my študovať a podnešňovať, aby sme ju vedeli správne rozoznávať a v súlade s výchovno-pastoračnou tvorivosťou mohli prispieť k jej vzrastu.

- Je tu ešte jeden hlboký a vzácny motív, ktorý nás musí viesť k povedomej mariánskej obnove: to,

že pozeráme na svoje povolanie ako na „charizmu Svätého Ducha“. A Panna Mária je jeho „nevestou“ a „živým chrámom!“.

„My dnes prežívame v cirkvi akési osobitné obdobie Ducha Svätého“ (EN 75), poznačené jeho darmi a charizmami a teda obdobie, ktoré je zvlášť späté s osobitnou úlohou Panny Márie. Jej materská úloha v živote cirkvi je skutočnosťou, ktorá je úzko spojená s každým „zrodom“ a „znovuzrozením“ v Duchu svätom.

Ako si don Bosco vedel osobitne ctíť Pannu Máriu a prosiť ju, aby sa mohla „zrodiť“ Kongregácia a saleziánska rodina, tak ju musíme aj my dnes – a to nie s menšou láskou a iniciatívou – zvlášť ctíť a prosiť, aby sa obnovilo, čiže „znovuzrodilo“ naše povolanie.

Bez Panny Márie Pomocnice k znovuzaloženiu a k obnove u nás nedôjde. A naopak, s jej materinskou pomocou účinky obnovy budú vzrastať aj „záračne“.

Tým viac, že Panna Mária je naozaj vzorom učenívosti ako sa obnoviť a to v najťažšej chvíli prechodu zo Starého zákona do Nového. Tu dáva všetkým najväčšiu lekciu vernosti tomu, čo je podstatné a úplnej otvorenosti voči tomu, čo je nepredvídateľné u Ducha Svätého.

- A tu je ešte jeden dôvod, odvodený z charakteristického aspektu samej Pomocnice: ide o mariánsku dimenziu, ktorá sa svojou povahou hodí práve pre ťažké časy.

Don Bosco sám to povedal don Caglierovi v tejto povestnej vete: Panna Mária chce, aby sme ju uctievali pod titulom Pomocnice kresťanov: časy sú také smutné, že naozaj potrebujeme, aby nám pomáhala Panna Mária ostať verní kresťanskej viere.“ (MB VII, 334)

A my dnes prežívame a skúšame naozaj veľké a nevídané ťažkosti, pre vieru veriacich, pre život cirkvi, pre službu pastierov aj v sociálnych a politických reformách, v celkovej výchove mladých a v podporovaní ľudových vrstiev.

Ak úcta k Pomocnici je osobitne zameraná na ťažké časy, a ak don Bosco a jeho rodina vznikli pod vplyvom Ducha Svätého ako špecializované účinné nástroje na rozširovanie tejto úcty v cirkvi, treba uzatvárať, že súčasné veľmi komplikované a veľmi problematické ťažkosti v cirkvi a v spoločnosti naliehavo si žiadajú dôkladnú mariánsku obnovu.

- Iným, pre nás celkom špecifickým dôvodom je vnútorný vzťah, ktorý je medzi saleziánskym duchom a úctou k Panne Márii Pomocnici.

Don Bosco sa nedostal k tejto úcte náhodou, ani na základe dajakého miestneho zjavenia. Vyzerá to skôr ako dozretie celej duchovnej a apoštolskej cesty, ktorá sa upresňovala a rozvíjala prínosom určitých historických konjunktúr, čítaných vo svetle hlbokého osobného dialógu so Svätým Duchom v kontexte tých charakteristických mariánskych dotykov, ktoré sú také bežné v dennom rozvoji don Boscovho života.

Pomocnica je akoby vrchol toho, čo don Bosco vie o Panne Márii: zástupkyňa, pomocnica, matka mladých, ochrankyňa kresťanského ľudu, víťaz nad zlým duchom, premožiteľka bludov, pomoc cirkvi v ťažkostiach, bašta pápežov a pastierov napádaných silami zla.

Takáto úcta k Matke Božej je praktickým skonkretizovaním toho posväcovania sa činnosťou, ktoré charakterizuje spiritualitu dona Bosca. Stačilo by si spomenúť na jeho dialóg s maliarom Lorenzom, od ktorého si žiadal, aby znázornil Pannu Máriu ako stred obrovského cirkevného dynamizmu. Stačí pozrieť na obraz v bazilike na Valdoccu a objavíme súvis medzi saleziánskym duchom, poznačeným cirkevným apoštolátom, a úctou k Panne Márii Pomocnici.

Ak teda celé pokoncilové hnutie obnovy rehoľníkov vedie k obnove ich osobitnej spirituality, pre nás to musí znamenať silný návrat k mariánskej zložke našej charizmy.

- Zo všetkých týchto dôvodov a nie bez osobitného hnutia Svätého Ducha posledná Generálna kapitula žiadala výslovné úsilie o obnovu mariánskeho aspektu nášho povolania. „Dvadsať prvá generálna kapitula v duchu vernosti don Boscovi vo svetle II. Vatikánskeho koncilu a apoštolskej exhortácie „Marialis cultus“ pápeža Pavla VI. Vyzýva všetkých saleziánov, aby znovu objavili a zhodnotili prítomnosť Panny Márie vo svojom živote a vo výchovnej činnosti medzi mladými“. (21. GK 94)

Aj hlavná predstavená Dcér Panny Márie Pomocnice, ktorá s celou svojou radou sestersky navštívila naše generálne zhromaždenie, s nadšením a ochotou prevzala úlohu predloženú rektorom spoločnosti, aby cítili, že predovšetkým ony sú povolané vynaliezavo šíriť mariánsku úctu v celej saleziánskej rodine.

Dnes teda spolu s Dcérami Panny Márie Pomocnice a so všetkými skupinami saleziánskej rodiny cítíme, že sme povolaní vytvoriť potrebné ovzdušie a naplánovať konkrétnu činnosť, ktorá by mladým pomohla poznať a zamilovať si Pannu Máriu, najmä v nových generáciách, ktoré pociťujú viac ako kedykoľvek hlad a smäd po veľkých skutočnostiach kresťanskej Veľkej noci.

Aj pre nich majú dnes platiť a uskutočniť sa slová samej Panny Márie: „Budú ma blahoslaviť všetky pokolenia...“.

Don Bosco sa rozhodol pre Pannu Máriu

Iste nám to veľa objasní, keď si aspoň stručne pripomenieme udalosti, cez ktoré sa don Bosco dostal k svojej intenzívnej úcte voči Panne Márii pod titulom „Pomocnice kresťanov“.

Pomocou nich lepšie pochopíme duchovný profil jeho i nášho povolania.

Vieme, že don Bosco sa narodil a podľa tradície miestnej cirkvi a rodinnej zbožnosti bol vychovaný v hlbokom mariánskom ovzduší.

Stačí pripomenúť, ako si hi matka niekoľko dní po obliečke v októbri 1835 zavolala a pred odchodom do seminára mu povedala tieto pamätihodné slová: „Janko môj,... keď si prišiel na svet, zasvätila som ťa Panne Márii; keď si začal študovať, odporúčala som ti úctu tejto našej Matky; teraz ti odporúčam, aby si patril celý jej. Priateľ sa s tými, ktorí si ctia Pannu Máriu. A keď sa staneš kňazom, odporúčaj a vždy šír pobožnosť k Panne Márii.“ (MB 1,373)

Zdá si mi zvlášť dôležité pripomenúť, že už v povestnom sne z deviateho roku, ktorý sa viackrát opakoval a ktorému don Bosco pripisoval zvláštny význam, Panna Mária sa predstavuje jeho uvedomelej viere ako dôležitá osobnosť, zainteresovaná priamo do jeho životného poslania. Je to Pani, ktorá je zvlášť ustarostená o pastoráciu mládeže. Predstavuje sa mu v podobe „pastierky“.

Poznamenajme hneď tu, že nie Janko sa rozhodol pre Pannu Máriu, ale Panna Mária tu vystupuje s iniciatívou výberu: Ona, podľa prania svojho Syna, bude inšpirátorkou a učiteľkou jeho povolania.

Toto hlboké presvedčenie don Bosca, že Panna Mária má k nemu osobný vzťah, pomôže mu vzbudiť a vo svojom srdci rozvinúť takú pozornosť a lásku, ktoré presahujú sviatky rozličných mariánskych titulov miestne najviac uctievaných, ktoré si on iste cenil a s nadšením oslavoval.

Vždy bude preňho charakteristický tento postoj osobného vzťahu k Panne Márii. Jeho mariánska úcta sa zameriava k tomu, že vidí v Panne Márii živú osobu. Kontempluje a obdivuje jej veľkosť, jej mnohoraké funkcie a mnohé tituly, pod ktorými sa uctieva.

Tak sa v srdci don Boscovom vytvoril typ mariánskej úcty, ktorá nie je čiastková, ani jednostranná, ale široká a celková, sústredená priamo na živý a reálny pohľad na osobu Panny Márie, cirkevne najviac osvojený.

Don Caviglia píše: „Všimnite si. Keď hovoríme o úcte k Panne Márii, my vynechávame každý oslavný, kazateľský a devocionálny titul. Je to jednoducho Mária, Madonna. Vulgárne by sme sa mohli pýtať: o akej Madonne hovoril don Bosco a ktorú si uctieval Savio? Všetky a ani jednu. V prvom sne z deviatich rokov, sa don Boscovi zjavila nie „nejaká“ Madonna, Mária, Matka Ježišova. V čase o ktorom hovoríme, náš svätý učiteľ si uctieval Pannu Máriu Utešiteľku (prvá socha v kaplnke Pindariho je práve táto) Madonnu Turínčanov. Neskôr pod vplyvom náboženského hnutia, ktoré viedlo cirkev k vyhláseniu dogmy o Nepoškvrnenom počatí, sa zameriaval na Imakulátu a vo vynikajúco katolíckom duchu a vo veľmi jasnom pochopení premenil tento článok viery na lásku a úctu, a Nepoškvrnená sa stala na dlhý čas a v istom ohľade jeho Madonou. A k tejto zo začiatku viedol Savia, takže prvá oslava sviatku Nepoškvrneného počatia bola veľkou chvíľou tohto svätého žiaka a historickou družinou, ktorú založil. Pomenoval družinou Nepoškvrneného počatia. (A.Caviglia, Vita di Domenico Savio, s. 314)

Podobný postoj, spojený s jeho osobitnou praktickou povahou a charakteristickým zmyslom pre históriu, viedol don Bosca k tomu, že sa vždy zapájal do živého, v cirkvi najaktuálnejšieho cirkevného hnutia.

V prvých dvadsiatich rokoch svojej kňazskej služby vyjadril túto svoju širokú mariánsku úctu tak, že uprednostňoval jej osobitnú výsadu nepoškvrneného počatia. Sviatok 8. decembra ostane definitívne stredom jeho pastoračnej a duchovnej metodológie. Tento deň sa začínali aj jeho najvýznamnejšie diela.

Don Bosco s rozumným nadšením žil v cirkevnom ovzduší, ktoré predchádzalo a sprevádzalo vyhlásenie dogmy o Nepoškvrnenom počatí (1854) a ktoré bolo svedkom lurdských zjavení (1858).

Pripomíname si napríklad dôležitosť, akú v jeho výchovnom úsilí mala Družina Nepoškvrneného počatia, ktorá bola na Valdoccu prípravou školou jeho prvého svätého chovanca Dominika Savia a prvých členov budúcej spoločnosti Sv. Františka Saleského. Je zaujímavé, že v tom istom čase v Mornese „Združenie dcér Nepoškvrnenej“ slúžilo ako príprava pre prvé členky budúceho inštitútu Dcér Panny Márie Pomocnice kresťanov.

Výber Nepoškvrnenej nám teda ukazuje, že don Bosco sa zapojil do stredy mariánskeho hnutia ponad ostatné tituly a miestne kultúry. Sledoval úctu Panny Márie, svojej inšpirátorky a učiteľky tak, ako sa sprítomňuje v aktuálnosti cirkvi.

Pritom je však jasné, že don Bosco sa usiluje prekročiť čisto formálny aspekt dogmy o Nepoškvrnenom počatí. Nezameriava sa iba na výsadu jej nedotknuteľnosti dedičným hriechom. Nezastavuje sa jednoducho pri jej výsadách, ktoré sú jej také drahé pri osobnej dôstojnosti Panny Márie samej v sebe (plnosť milosti, panenská neporušenosť, slávne nanebovzatie), ale chce ich vidieť tak, ako objektívne sú, vo vzťahu k jej osobnej úlohe matky Kristovej a všetkých ľudí, jej bratov.

Apoštolské povolanie pomáha don Boscovi objaviť a zdôrazniť, čo bolo už od prvého sna v deviatich rokoch originálnym obrazom jeho „Učiteľky“: jej funkciu duchovného materstva.

Tak sa prakticky ľahko pochopí don Boscova úprimná snaha Nepoškvrnenej pripisovať úlohu pomoci a ochrany vo výchovnom diele a to, že je plná milosti, využiť ako ochranný zdroj večnej spásy.

Už od roku 1848 začína písať na niektoré obrázky položené na pracovnom stolíku titul „Pomocnica kresťanov“. Pred rokom 1862 tento titul ešte nevystupuje ako ústredný a jednotiaci. Ale už vidieť, ako sa množia znaky, pochádzajúcich z príležitostných javov života cirkvi, aj z povahy don Boscovho povolania, ktoré stále jasnejšie ukazujú, že v Imakuláte vidí ochrankyňu, ktorá víťazí nad zlým hadom a šliape mu hlavu.

V šesťdesiatich rokoch (presne r. 1862), sa don Bosco v plnej svojej zrelosti rozhoduje pre Pannu Máriu Pomocnicu.

A to je definitívna mariánska voľba: prístav neustáleho vzrastu povolání a stred rozširovania zakladateľovej charizmy. V Pomocnici don Bosco spoznáva konečne presnú podobu Panej, ktorá dala vznik jeho povolaniu a ostala mu vždy inšpirátorkou a učiteľkou.

„Skúsenosť osemnástich storočí – píše don Bosco, čerpajúc z hodnoverných prameňov – nám veľmi jasne ukazuje, že Panna Mária pokračuje z neba s veľkým úspechom v poslaní Matky Cirkvi a Pomocnice kresťanov, ktoré začala tu na zemi.“ (G.Bosco: Maraviglie della Madre di Dio invocata sotto il titolo di Maria Ausiliatrice, s.45)

Vidíme, že tento výber Pomocnice sa zhoduje s určitými udalosťami mimoriadneho významu pre našu úvahu:

- Don Bosco si bolestne uvedomoval vzrastajúce ťažkosti cirkvi: ťažké problémy vzťahov medzi vierou a politikou, pád viac ako tisícročného pápežského štátu, citlivú situáciu pápežstva a biskupských sídiel, naliehavú potrebu nových pastoračných spôsobov a nových vzťahov medzi hierarchiou a laikmi, začínajúce masové ideológie, ...

Je nevyhnutné pripomenúť, že cirkevné dejiny v polovici XIX. st. „sú charakterizované násilným konfliktom starého s novým, liberalizmu s konzervativizmom, štruktúr kresťanskej spoločnosti s vždy rozhodnejším uplatňovaním sa sekulárnej spoločnosti.“

Zatiahnutý je do toho celý život Cirkvi, a to v mnohých ohľadoch: náukové otázky, ľudová zbožnosť, pastoračné metódy, prvé hlásenie sa laikov, osobitosti miestnych cirkví. „Tak vzniká obraz zauzleného obdobia dejín cirkvi, ktoré znovu nastoľuje konfrontáciu medzi kresťanstvom a kultúrami rozličných historických epoch, s ktorými sa stretáva.“ (G. Martina, Pius IX, Chiesa a Mondo moderno, 1976 s.78)

- Okrem toho na don Bosca zapôsobili mariánske udalosti zo Spoleta, o ktorých arcibiskup Arnaldi (ktorý udržiaval písomné styky s Turínom (a katolícka tlač vraví, že v nich upozornila na seba Panna Mária Pomocnica. Ona v hodine obáv o osud Cirkvi a pápeža prinášala nádej v samom strede Talianska. Tento zázračný zásah pripomína šťastné rozriešenie osudov Pia VII. (a Mons. Fransonio v Turíne) a tak vyvolal opravdivé mariánske nadšenie medzi veriacimi celého poloostrova (i Turína).

- Ďalej vieme ako si don Bosco udržiaval a prehlboval presvedčenie, že Panna Mária je prítomná v jeho povolání a v živote Cirkvi. Jeho osobné úvahy a názory v tomto ohľade nájdeme vyjadrené v mnohých jeho tvrdeniach, napr. V tej, už citovanej vete, ktorú povedal don Caglierovi (str. 11) alebo vo sne o dvoch stĺpoch, ktorý mal práve r. 1862, alebo v osobitnej záľube Pia IX. V titule baziliky, ktorú don Bosco stavil (20).

- Napokon nemalý vplyv malo aj postavenie chrámu P.M.Pomocnice na Valdoccu, uskutočnené v krátkych troch rokoch, čo don Bosco považoval za osobitný zázrak. Nebol to farský kostol postavený pre miestne už pastoračne programované potreby, ale malo to byť miesto mariánskeho kultu v rozsahu miestnom, národnom a svetovom, otvorené pre širšie duchovné a apoštolské potreby.

Vieme, že chrám je miesto, ktoré poskytuje svetu prítomnosť Boha i Ježiša Krista, ako aj Panny Márie. Teológia chrámu sa viaže na nezaslúžené iniciatívy Božie, aby mohol Boh vstúpiť konkrétne do histórie v prospech spásy ľudí.

Možno povedať, že pre don Bosca postavenie tohto chrámu sa stalo konkrétnym vyjadrením tejto hlbokéj teológie chrámu cez materinskú účinnú prítomnosť Panny Márie. Tento chrám je „mariánskou svätyňou“, ktorá sa stáva „privilegovaným znamením“ a „posvätným miestom“ ochrannej prítomnosti Panny Márie Pomocnice kresťanov: „haec domus mea inde gloria mea!“.

Týmto vysvetlíme, prečo sa don Bosco v týchto rokoch venoval celý tejto stavbe: „Len ten, kto bol toho svedkom – uist'uje nás don Albera – vie si správne predstaviť prácu a obety, ktorým sa don Bosco podrobil v týchto troch rokoch, aby mohol dokončiť túto stavbu... mnohí považovali dielo za hazardné, prevyšujúce sily skromného kňaza, ktorý sa doňho dal.“ (Okružné listy, 1965, s. 286)

Nech sú akékoľvek konkrétne dôvody pre výber titulu „Pomocnica kresťanov“, ktorý sám o sebe je plný historického významu a naliehavej aktuálnosti pre sociálno-náboženské podmienky, zdá sa nám, že pre don Bosca to bol rozhodujúci fakt, že sa zo dňa na deň presviedčal, že Panna Mária si na pôde oratória prakticky sama postavila tento svoj „dom“ a privlastnila si ho, aby odtiaľ mohla rozprestierať svoju ochranu.

Spôsob, ako hovorí don Bosco o tomto „dome Pomocnice“, menej zdôrazňuje historické skutočnosti a viac dôkazy živej prítomnosti, bohatého prameňa milosti, trvalých podnetov apoštolskej činnosti, ovzdušia nádeje a odhodlania angažovať sa za cirkev a za pápeža.

Za stavbou baziliky sa nám vynára opravdivá „lyrika faktov“ a životne osvetľuje don Boscovu rozhodnutie pre Pannu Máriu.

Myslím, že by sme mali viac uvažovať o duchovných dôsledkoch, ktoré má pre don Bosca (aj pre nás) stavba tohto chrámu, jeho skutočný význam a základná funkcia v definitívnom vytváraní jeho charizmy a konkrétne dôsledky založenia a rozvoja saleziánskej rodiny.

Od vzniku tohto chrámu pomocnice je mariánskym znakom, ktorý vždy bude charakterizovať ducha a apoštolát dona Bosca, ktorý svoje apoštolské povolanie považuje za dielo Panny Márie pomocnice. A na svoje rozsiahle a veľké iniciatívy, najmä na spoločnosť sv. Františka Saleského, na Inštitút Dcéry Panny Márie Pomocnice a na veľkú saleziánsku rodinu sa bude pozeráť ako na diela, ktoré založila a chráni Pomocnica.

Myslím, že sa dá povedať, že existencia tejto svätyne sa pre obsiahnutie toľkých konkrétnych milostí stala omnoho významnejšou, než pôvodne myslel sám don Bosco. Svetlo, ktoré žiari s chrámu na Valdoccu, presahuje pastoračné starosti štvrte a históriu samého titulu a mení sa na novú a väčšiu skutočnosť: je to privilegované miesto materinskej a ochrannej prítomnosti Panny Márie.

A toto určite má vplývať aj na našu mariánsku obnovu.

Charakteristické prvky jej úcty

Keď chceme vniknúť do stredu najčasovejšieho mariánskeho hnutia, možno hovoriť o „originálnosti“ našej úcty k Pomocnici, pre ktorú by bolo treba zdôrazňovať a chrániť niektoré charakteristické prvky, ktorými sa líšime v tejto úcte?

Dávame si túto otázku, vychádzajúc z osobitnej praktickej obavy. Odpoveď nám pomôže osvetliť aspekty, ktoré treba uprednostniť v našej obnove.

Don Bosco patrí medzi najväčších mariánskych ctiteľov mnohých storočí. Celkom zvláštnym spôsobom a osobitnou formou je zapojený do najživšieho a najvýraznejšieho mariánskeho hnutia v cirkvi svojej doby.

Dobre si všimnime, že neobjavil úctu Pomocnice, ale sa k nej pripojil. Vstúpil do prúdu starej tradície, ale dal jej novú podobu a taký štýl, že odvtedy sa Panna Mária Pomocnica nazýva dôverne „Madonna don Boscov!“

Pokúsme sa zastaviť pri niektorých prvkoch, silno zdôraznených našim zakladateľom, ktoré dávajú tejto úcte osobitnú podobu a charakteristický štýl.

- Predovšetkým živé povedomie osobnej prítomnosti Panny Márie v dejinách spásy predstavuje – ako sme už spomenuli – v don Boscovej zbožnosti trvalú snahu vytvoriť životný vzťah k nej (samozrejme v spojení Panny Márie s Kristom v nedeliteľnom dvojčlene spásy: to sú tie dva stĺpy z jeho sna).

Z toho vyplýva, že táto mariánska úcta sa zameriava priamo na „osobu“ Panny Márie so všetkými jej výsadami a titulmi. Teda nikdy nevystupuje v dajakej forme konkurencie s inými pobožnosťami, ale skôr vo forme intenzívnej konvergencie a operatívnej predvídavosti, pri ktorej každý mariánsky titul a sviatok milujeme a oslavujeme, zdôrazňujúc pri tom jej prínos „pomoci“ k ľudskej spásy.

Toto povedomie osobnej prítomnosti Panny Márie Pomocnice don Bosco konkrétne cíti vo svojom živote ako základný objektívny fakt, základ svojho povolania, nakoľko určuje jeho poslanie a štýl jeho apoštolského poslania, i nakoľko vytvára fyzionómiu jeho evanjeliového ducha.

- Druhým charakteristickým prvkom sú náukové predpoklady úcty Panny Márie Pomocnice.

Don Bosco ich zdedil od vierohodných autorov, ale potom ich s osobitnou teologickou dôkladnosťou a pastoračnou komkrétnosťou sám odlišil a prehĺbil. Osvetľujú vlastnú povahu úcty a kultu Panny Márie Pomocnice kresťanov a jej ctitelia ich musia rozvíjať a prehľbovať. Vzťahujú sa hlavne na rozjímanie o víťazstve Panny Márie v prospech viery kresťanského ľudu a na pomoc katolíckej cirkvi, vedenej pápežom a biskupmi.

„Potreba vzývať Pannu Máriu – píše náš zakladateľ – ktorú dnes všetci cítujú, nie je partikulárna, ale všeobecná. Tu nejde o prebudenie vlašných, obrátenie hriešnikov, zachovanie nevinných. Toto je vždy, všade a pre každú osobu užitočné. Ale ohrozená je sama cirkev. Je ohrozená vo svojom poslaní, vo svojich posvätných inštitúciách, vo svojej hlave, vo svojej náuke, v disciplíne. Je ohrozená ako cirkev katolícka, ako stred pravdy, ako učiteľka všetkých veriacich.“ (D: Bosco, Maraviglie della Madre di Dio... 6-7)

Tento charakteristický aspekt „cirkvi poskytovanej pomoci“, ktorý je pre don Bosca podkladom pre titul Pomocnice, do tej doby iní ctitelia a charizmatici ešte nespájali s mariánskymi titulmi.

Iste už máme dajakú, a nie bezvýznamnú literatúru o týchto náukových podkladoch

(23), ale treba, aby sa k týmto doteraz uverejneným úvahám, pripojili ďalšie pokoncilové, zvlášť aktuálne podľa obnoveného pohľadu na tajomstvo cirkvi.

Začneme s tým, že pripomenieme, že už don Bosco spojil s titulom „Pomocnice“ titul „Matky Cirkvi“, ktorý, ako sme s radosťou videli, vyhlásil Pavol VI. Koncom II. Vatikánskeho koncilu (24). Musíme zdôrazniť, že najcharakteristickejším prvkom náuky o Pomocnici je práve „živé čítanie s cirkvou“.

S akou aktuálnosťou možno šíriť túto úctu, keď máme na mysli záujem, s akým sa dnes rozvíja vzťah „Mária – Cirkev“!

Panna Mária je „už“ tým, k čomu smeruje cirkev: je v nej prorocťom a kvasom. Pomáha cirkvi uskutočniť svoju funkciu „druhej Evy“ v panenskom materstve milosti. Tak v Máriinej podobe stretáme tajomstvo cirkvi. V Márii vidíme žiť cirkev: jej oči vysvetľujú tajomstvá (25).

Dokonca istý nekatolícky spisovateľ Max Thurian tvrdí: „Možno povedať, že tam, kde niet vo viere a zbožnosti miesta pre Máriu, tam niet správneho pohľadu na cirkev. Obnova cirkvi je úzko spätá s obnovou zdravej Mariánskej úcty. Kde sa stráca zmysel pre materinské povolanie Panny Márie, tam sa stráca aj zmysel pre cirkev – matku.“ (26)

Materská úloha Panny Márie je oporným bodom jej vzťahu k cirkvi. Obidve existujú a sú sväté v službe materstva a obidve rodia v panenstve.

Tak je teda vnútorné spojenie medzi „materstvom“ a „evanjelizovaním“, medzi „Matkou cirkvi a apoštolskou akciou“.

Toto všetko je veľmi aktuálne pre našu duchovnosť a má určujúce operatívne dôsledky. Teda úcta k Pomocnici, oživovaná úprimným čítaním s cirkvou, javí sa u don Bosca ako preventívne rozhodnutie sa pre náuku, ktorá spája „mariánsku úctu“ so zmyslom pre cirkev v osobitnej forme vzájomnej neoddeliteľnosti a spoločného vzrastu.

Náuka o Pomocnici ako nevyhnutný dôsledok prináša neúnavný a odvážny postoj operatívneho úsilia, ktorý bol u don Bosca jedným z najcharakteristickejších znakov jeho mariánskej úcty. Consalata, La Salette alebo Immaculata by neboli priviedli k tak prispôbenej praktickej náročnosti, ktorá bola jemu a mnohým iným čitateľom (menovite saleziánskej rodiny) taká vlastná a vyznačovala sa takou silou a takou apoštolskou fyzionómiou, akú im poskytla Pomocnica.

„Čítanie s cirkvou“ sa denne premieňa na aktívne vedomie, že je jej „členom“ a prehlbuje spiritualitu činnosti.

To vedie nielen k trvale veľkodušnej apoštolskej činnosti vo všeobecnosti, ale k opravdivému „cirkevnému“ úsiliu, čiže k činnosti, ktorá je výslovne vedená jasným vedomím, že sme a konáme ako zodpovední členovia mystického tela Kristovho, t.j. Cirkvi. Nie však cirkvi v neurčitom širokom význame, ale cirkvi „ustanovenej na tomto svete ako usporiadaná spoločnosť, ktorá jestvuje v katolíckej cirkvi vedenej nástupcom Petrovým a s ním spojenými biskupmi“. (LG 8)

Teda úsilie určené najmä konkrétnosťou histórie a situácie katolíckeho života. Toto realistické rozhodnutie, ktoré môže viesť až k mučenictvu, veľmi sa podobá bojovým pozíciám, ktoré by v niektorých situáciách mohli nadobudnúť charakter určitej politickej voľby. Niečo podobné sa stalo práve v 60 rokoch v Taliansku pri Spoletských zjaveniach a po páde Ríma. Don Bosco vyniká práve v tom, že úctu k Pomocnici zameril na reálne úsilie pomáhať katolíckej cirkvi a vždy vyhýbal nebezpečenstvu premeniť ju na prechodnú zástavu v prospech revolúcie alebo proti-revolúcie.

Aby si mohol zachovať takýto postoj, berie si za vzor praktické kritérium „činnosti materskej“, ktorú nepohýňajú abstraktné ideológie, ale životné potreby, ktorá robí všetko dobro, ktoré môže, aj keď nedosiahne to najlepšie a ktorá sa stará viac o jemné tkanivo života ako o výrobu veľkých programov.

Je príznačné, že pre takúto životnú činnosť niet miesta (a preto ani nijakého prvku osobnosti s Pannou Máriou) v najpovestnejších sociálnych ideológiách, napr. V marxizme, ktoré sa pritom svojou štruktúrou v mnohom podobajú cirkvi.

Don Boscov pedagogický realizmus vyjadril svojou mariánskou úctou opravdivú

„mystiku činnosti“ v hlbokom zmysle sv. Františka Saleského (28), trvalo spojené so silnou, neraz skrytou „askézou činnosti“.

Preto som si dovoľil pripomenúť členom kapituly, že úcta k Panne Márii Pomocnici „úzko súvisí s konkrétnymi životnými udalosťami, ponára sa do živého prúdu histórie, do jej bludísk a vášní, ale ostáva jasne eschatologická (don Bosco by povedal „náboženská“). Nemení sa na „kresťanskú krížovú výpravu“. Uvedomuje si sociálno-kultúrne premeny a má na nich účasť, aj na stále nových poriadkoch medzi márodmi, ku ktorým dochádza v nepretržitom procese nového stupňa oslobodenia, ale nikdy sa nestáva „politikou“ (v úzkom a osobitnom slova zmysle). Je realistická, ale transcendentálna v plnom súlade s osobitným poslaním cirkvi (29).

Panna Mária Pomocnica a saleziánska charizma

Iste existuje a my sme za to veľmi vďační – skutočný vnútorný súvis medzi úctou k Panne Márii Pomocnici a naším saleziánskym povolaním. Nie je to ťažké dokázať, kde ide o začiatok povolania v don Boscovi: od prvého sna v 9. roku v Becchi až po Barcelonu v r. 1886; od katechizmu s Bartolomejom Garellim až po dosiahnutie schválenia stanov spoločnosti sv. Františka Saleského; od vnútorného, mnohokrát vyjadreného presvedčenia don Boscovho až po zázraky, ktoré vykonal. Začiatky sú však iba prvotiny celej skutočnosti.

Náš zakladateľ nás uistuje, že saleziánske povolanie ani pri jeho vzniku ani v jeho rozvoji nemožno vysvetliť bez nepretržitej materinskej pomoci Panny Márie.

On sám často vyznával, že Madonna je „zakladateľkou“ a „udržovateľkou“ našej kongregácie a ubezpečuje nás, že naša kongregácia je povolaná k veľkým veciam, že sa rozšíri po celej zemi, ak budú saleziáni verní svojim Pravidlám, ktoré im dala Panna Mária“ (30).

Uniklo mu dokonca takéto zvolanie: „Panna Mária nás má príliš rada.“ (31)

Don Rua, veľký „pokračovateľ“ don Boscovho povolania, ktorý – ako nám povedal Pavol VI. - „učí saleziánov, ako zostať saleziánmi“, zdôrazňoval tento vnútorný vzťah medzi saleziánskym povolaním a úctou k Panne Márii Pomocnici. (33)

Myslím, že predovšetkým treba zdôrazniť jeho zaujímavú poznámku pri korunovaní Panny Márie na Valdoccu 17. mája 1903. Keď radostne a s nadšením opísal ceremóniu, dodal: „Vôbec nepochybujem, že tak ako bude medzi saleziánmi vzrastať úcta k Panne Márii Pomocnici, tak bude vzrastať aj úcta a láska k don Boscovi a snaha zachovať jeho ducha a nasledovať jeho čnosti.“ (34)

Tu máme veľmi jasný názor na životný vzťah medzi úctou k Pomocnici a našou spiritualitou.

Aj don Albera, keď s jemnou citlivosťou necháva uvažovať o duchovných aspektoch nášho povolania, zdôrazňuje trvalú prítomnosť Panny Márie. Píše: „keď don Bosco hovoril svojim duchovným synom, neúnavne opakoval, že dielo, ku ktorému priložil ruku, mu vnukla Panna Mária, že ona bola jeho mocnou podporou, preto sa nemusel báť odporu protivníkov“. (35)

K tomuto cieľu by nám mohla poslúžiť aj narážka na sv. Františka Saleského, ktorý je „veľkým učiteľom saleziánskosti“ v histórii duchovného života. Don Albera pri opise až hazardnej veľkodušnosti nášho zakladateľa, najmä pri stavbe chrámu na Valdoccu, vidí v tejto mimoriadnej odvahe prvok „saleziánskosti“. „Tým ukazuje – hovorí – že je žiakom sv. Františka Saleského, ktorý napísal: „Veľmi dobre viem, akým šťastím, je byť synom – hoci aj nehodným – takej slávnej matky. Pod jej ochranou pustíme sa do veľkých vecí. Keď ju budeme vrúcne milovať, s ňou dosiahneme všetko, po čom túžime.“ (36)

Iste by bolo veľmi užitočné pouvažovať nad tým, aký význam a úlohu má úcta k Panne Márii Pomocnici v našom duchovnom živote.

Nám v tom nateraz postačí, v krátkosti upozorniť na dajakú radu, ktorá by účinnejšie podnietila našu mariánsku obnovu.

Vieme, že spiritualita je naozaj spiritualitou, ak oživuje celý organizmus, v ktorom má každý prvok svoju úlohu a svoje presné miesto.

Premiestniť, nevšimáť si alebo potlačiť jeden alebo druhý prvok by znamenalo ohroziť

alebo narušiť celok.

Ako sme videli, úcta k Pomocnici je integrujúcim činiteľom „saleziánsosti“ v cirkvi, lebo tvorí životnú súčasť jej úplnosti.

Nemalo by zmyslu, ba bolo by priam zhubné, keby sme chceli oddeliť našu spiritualitu od úcty k Panne Márii Pomocnici, ako by bolo absurdné oddeliť don Bosca od Madonny.

Teda úcta k Pomocnici je neoddeliteľný prvok našej charizmy, preniká jej fyzionómiu a oživuje jej prvky.

Bez zdravej životnosti mariánskej dimenzie by naša spiritualita strácala na sile a plodnosti a naopak, vhodná starostlivosť o hlbokú mariánsku obnovu privedie k rozkvetu naše saleziánske povolanie.

Stačí si všimnúť, v akom veľmi úzkom spojení je naša úcta k Pomocnici tak so saleziánskym „poslaním“ ako i s „duchom“ vlastným našej charizme.

Najprv vnútorné puto so saleziánskym poslaním: Panna Mária je „pastierka“ z don Boscových snov, ktorá im **dáva vlastnú povahu**, určuje adresátov a pridela pole „mládežníckej pastorácie“. Ona ako Pomocnica otvára saleziánske poslanie pre množstvo aktuálnych spoločensko-náboženských problémov a pre jasné rozhodnutie sa slúžiť všeobecnej cirkvi a spolupracovať s jej pastiermi. Jej materská dobrota vedie našu pastoračnú kriteriológiu a učí nás metódam kontaktu s našimi destinátarmi.

Potom hlboký vzťah mariánskej úcty k saleziánskemu duchu: Náš duch nachádza v Panne Márii ako Pomocnici svoju inšpiráciu a svoj vzor. Duch opierajúci sa o „pastoračnú lásku“, inšpirovaný materinskou láskou Panny Márie a založený na materinskej láske cirkvi, ktorý zahrňuje pozorné sledovanie iniciatívy božej, úplné oddanie sa Kristovi a úplnú pohotovosť pre jeho cesty. Duch preniknutý nádejou (istý si pomocou „zhora“) v dôvernom ovzduší základného optimizmu v hodnotení prirodzených zdrojov človeka. Duch apoštolskej plodnosti oživovaný veľkou láskou k Cirkvi. Duch činnej iniciatívy a meniacim sa skutočnostiam zodpovedajúcej učenlivosti. Duch dobroty a rodinného správania sa s bohatstvom a jednoduchosťou postojov, ktoré vychádzajú z úprimnosti srdca. Duch veľkodušnosti (ako v Magnificat), ktorý sa vyznačuje pokornou odvahou konať všetko dobro, ktoré sa dá, aj keď sa to zdá nerozvážne, ktorý sa ponad všetky extrémizmy a perfekcionizmy dá viesť odvahou viery a zdravého zmyslu.

Všetky tieto pripomienky môžeme uzavrieť takto: Ako v živote don Bosca úcta k Pomocnici rozvinutá v plnej zrelosti jeho povolania, je súčasne cieľovým bodom cesty vzrastu i základom, z ktorého vychádza jeho široký apoštolský program, podobne aj v saleziánskej spiritualite úcta k Pomocnici tvorí konkrétnu syntézu rozličných prvkov a životný zdroj jej dynamizmu a plodnosti. Teda čím bola úcta k Pomocnici pri založení, tým nech je aj v každom čase obnovy.

Konkrétnosť našich úmyslov mariánskej obnovy

Obnoviť dajakú pobožnosť neznamena jednoducho zmeniť alebo zintenzívniť niektoré náboženské úkony. Iste treba podnešniť našu mariánsku úctu, ale aby sme to dokázali, najprv musíme zabezpečiť základné hodnoty našej viery, náukové predpoklady a osobný i komunitárny postoj, ktorý z toho vyplýva. Viera a zbožnosť musia kráčať rovnakým krokom. Ak je pravda, že v zbožnosti žije viera („Lex orandi, lex credendi“), je tiež pravdou, najmä v procese obnovy, že náuka viery musí viesť zbožnosť („Lex credenti legem statuat orandi“) (37).

Správne sa poznamenalo: „Uznať, že Panna Mária má svoju úlohu v dejinách spásy a v živote cirkvi, zahrňuje aj zbožnosť, ktorá musí byť v súlade s pravdou, ktorej sa dotýka.“ (38)

Ak sú teda v úcte k Pomocnici charakteristické náukové aspekty, prehľbené a obnovené II. Vatikánskym koncilom, bude potrebné, aby sme ich dobre poznali a z nich čerpali osobitný tón obnovy zodpovedajúcej našej zbožnosti.

Toto sa bude priamo dotýkať nášho úsilia po obnove na rozličných úsekoch praktických iniciatív.

Tu sa môžeme púšťať do detailov. O tých treba uvažovať a programovať ich

predovšetkým miestne. Naznačíme iba niektoré hlavné črty činnosti, ktoré môžu vnuknúť a pomôcť uskutočňovať rozličné programy.

1. Zdá sa, že prvé, o čo sa treba starať je náuková formácia. Musíme vedieť revidovať a podnešovať svoje zmýšľanie a poznatky o dvoch dopĺňajúcich sa veciach:

- o postave Panny Márie v dejinách spásy vo svetle koncilových smerníc;
- a o náukových predpokladoch titulu „Pomocnica kresťanov“ vo vzťahu k spiritualite don Boscovej charizmy.

To je rozsiahle pole štúdia, ohlasovania a začiatkovej aj permanentnej formácie.

Náš zakladateľ ostane vzorom a učiteľom na tomto poli. Spomeňme si zvlášť na jeho spisy o Panne Márii Pomocnici.

2. Mariánsky kult a láska k Panne Márii tvoria život opravdivej úcty. Pre túto obnovu mámedôležitú exhortáciu Pavla VI. „*Marialis cultus*“. Musíme ju využiť. Nezabúdajme, že cirkev na tomto poli urobila veľký pokrok aj v oblasti liturgického kultu (viď prvú časť exhortácie MC č. 1-23) aj v oblasti vlastnej mariánskej zbožnosti (viď druhú časť MC č. 24-38). Vedieť vyjadriť svoju mariánsku úctu živou a múdrou účasťou na liturgickom cykle tvorí najvýznamnejší a najvýchovejší cieľ našej obnovy.

K obnove mariánskej úcty svätý otec dáva štyri vzácne rady, „ktoré treba mať na zreteli pri revízii a pri tvorení nových úkonov a pobožností“; a to: orientovať sa biblicky (MC 30), liturgicky (MC 31), ekumenicky (MC 32-33) a antropologicky (MC 34-37).

Prehĺbenie a aplikovanie každej z týchto smerníc vyžaduje dôkladnú revíziu spôsobu, akým vyjadrujeme svoju zbožnosť.

Pokiaľ ide o pobožnosti (viď MC 40-55), okrem ruženca pre nás by som chcel zdôrazniť požehnanie Panny Márie Pomocnice kresťanov, ktoré zložil don Bosco a práve pre 100 rokmi schválil pápež Lev XIII. (40), a májovú oslavu sviatku Panny Márie Pomocnice ako i tradičnú spomienku každého 24. v mesiaci.

Okrem toho bude treba silne zdôrazniť význam a duchovný dosah svätej Pomocnice na Valdoccu.

3. Veľké horizonty cirkevného úsilia, keď na ne pozeráme v realizme každej miestnej situácie, podľa súčasných, pre budúcnosť veľmi sľubných požiadaviek, majú sa stať horizontami, na ktorých sa pohybuje naša evanjelizačná odvaha a pastoračná vynachádzavosť. To je široké a konkrétne pole, na ktorom treba vedieť uskutočniť opravdivý apoštolský obrat, prispôbiť a živiť svoju mentalitu veľkými pastoračnými problémami cirkvi a naliehavými kultúrnymi požiadavkami dnešného sveta, najmä vo vzťahu k mládeži a k ľudovým vrstvám.

4. Napokon starostlivosť o povolanie bolo pre don Bosca jedným z najúčinnejších prejavov mariánskej úcty. Inštitút O.M.A. (Dielo Panny Márie Pomocnice pre neskoré povolania), taký drahý pre don Bosca, nám slúži ako znamenie a ako podnet. Musíme sa usilovať s pomocou Panny Márie od základu obnoviť svoju starostlivosť o povolania. To bude od nás žiadať reaktualizovať veľké hodnoty preventívneho systému a naučí nás merať svoju duchovnú hĺbku a apoštolskú opravdivosť metrom povolání.

Ak budeme vedieť povzbudiť saleziánsku rodinu v týchto štyroch oblastiach obnovy a ak sa spolu s rozličnými skupinami rodiny pričinníme o skromné síce ale presvedčené a trvalé uskutočňovanie toho, uvidíme, ako sa s pomocou Panny Márie omladzuje a vzrastá naša charizma v cirkvi.

A Pomocnica sa stane kvasom hlbšieho spojenia medzi rozličnými saleziánskymi vetvami a ešte výraznejšie sa ukáže ako „Matka saleziánskej rodiny“.

Don Bosco „sa neuspokojil s tým, že miluje Panu Máriu Pomocnicu, ale veľmi sa snažil, aby ju aj druhí milovali. Existuje istý druh dohody medzi Pomocnicou a saleziánskou rodinou. Panna Mária pomáha tejto rodine a rozvíja jej diela. A členovia skupiny tejto rodiny,

každý svojím spôsobom, šíria úctu pomocnice medzi dospelými aj medzi mladými. To je jedna zo saleziánskych služieb cirkvi. To je zmysel svetelného nápisu, ktorý don Bosco čítal vo svojich snoch na veľkom chráme a ktorý dal vytesať na priečelie turínskej baziliky: „Haec est domus mea, inde gloria mea. Toto je môj dom, z ktorého sa bude šíriť moja sláva“. My budme živou bazilikou!“

Záver

Najdrahší, 21. GK si želá, aby sa obnovila naša úcta k Pomocnici. Tým sa stane naša saleziánska animácia, ktorú tak potrebujeme, opravdivejšia a konkrétnejšia a ňou znova oživíme charizmu nášho zakladateľa.

Prosím spolubratov vo všetkých domoch, aby študovali miestne pobožnosti a metódy obnovy a ukladám inšpektorom a ich radám, aby zaradili dôslednú mariánsku pastoráciu do inšpektoriálnych programov v dialógu aj s ostatnými skupinami saleziánskej rodiny, najmä s Dcérami Panny Márie Pomocnice.

Bezprostredný vzrast úcty k Pomocnici bude životodárne pôsobiť na všetkých, dodá nám nádej a prinesie skutočný osoh cirkvi. „Dnešný človek – hovorí Pavol VI. - sa neraz zmieta medzi úzkosťou a nádejou, lebo si uvedomuje svoju ohraničenosť a svojimi bezhraničnými túžbami, rozdelený v srdci, v neistote pred záhadou smrti, gniavený osamotenosťou, znechutený, vydaný napospas nude, priam smädí po spoločensťve s inými. Pozorné uvažovanie o pozemských, životných osudoch Panny Márie a o nebeskej blaženosti, ktorú ona už prežíva v Božom meste, poskytuje týmto ľuďom uspokojivý pohľad a povzbudivé slová - víťazstvo nádeje nad úzkosťou, vospolnosti nad osamotenosťou, pokoja nad nepokojom, radosti a krásy nad znechutením a nudou, nádeje na večnosť nad pozemským očakávaním, života nad smrťou.“ (42)

Najdrahší, dnes si znovu vypočujme, ale tak pre seba jedno z posledných odporúčaní don Bosca: „Panna Mária určite bude i naďalej ochraňovať našu spoločnosť a saleziánske diela, ak jej budeme i naďalej dôverovať a šíriť jej úctu“. (43)

Sľúbme don Boscovi, že to urobíme so synovskou podnikavosťou, napodobňujúc jeho veľkú dôveru a činnú odvahu.

Srdečne vás pozdravujem a s radosťou vám odovzdávam požehnanie Panny Márie Pomocnice.

Egidio Viganó